

pictorial sources, their comparison with the canvas. Scientific research on the history of weapons by both Ukrainian and foreign authors is also used in the study. The object of research is military equipment and weapons; The subject of the study is the display of weapons, military equipment, armor and uniforms in the painting by Josef Brandt "Comrade Armored". Research methods are descriptive-narrative, analytical-synthetic, inductive-deductive, problem-chronological, generalization, content analysis, historical-typological and others.

Keywords: weapons, military equipment, battle painting, art, Joseph Brandt.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Юзеф Брандт. Вільна енциклопедія Вкіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Юзеф_Брандт (дата звернення: 25.02.2022).
2. Юзеф Брандт. Culture.pl. Персоналії. URL: <https://culture.pl/ru/tworca/jozef-brandt> (дата звернення: 20.02.2022).
3. Батальний живопис. Галерея. URL: http://www.varvar.ru/arhiv/gallery/battle_art/ (дата звернення: 2.02.2022).
4. Рогатина: Українська мала енциклопедія: 16 кн. : у 8 т. / проф. Є. Онацький. Накладом Адміністрації УАПЦ в Аргентині. Буенос-Айрес, 1964. Т. 7, кн. XIII: Літери Риз. С. 1606.
5. Борискін Ю. В. Еволюція лицарського обладунку часів столітньої війни: захисне озброєння. Гамбезон. Військово-науковий вісник. 2009. Вип. 11. С. 18–33. URL: http://nbuv.gov.ua/UJrN/vnv_2009_11_2 (дата звернення: 5.02.2022).
6. Квітковський Ю. В. Конструктивні і технічні особливості польських гусарських обладунків на прикладі експонатів Харківського історичного музею. Дев'яті Сумцовські читання: збірник матеріалів наукової конференції «Музей і сучасність». Х., 2004.
7. Мисюрка. Енциклопедія історії України. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Вікіпедія:Проект:Енциклопедія_історії_України/Статті/МИСЮРКА (дата звернення: 21.02.2022).
8. Академічний тлумачний словник. Том 6. С.53. URL: <http://sum.in.ua/s/pancyrnyj> (дата звернення: 10.02.2022).

УДК 327:061.1

ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У ПЕРШИЙ МІСЯЦЬ ВІЙНИ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ

Д. В. Бабій, М. І. Прихненко

Анотація. Робота присвячена аналізу політики Європейського Союзу та його позицій, діяльності у повномасштабній війні Російської Федерації проти України. В рамках чинного дослідження автором було розглянуто суб'єктність ЄС у сучасних реаліях на міжнародній арені, а також політику ЄС в сучасних реаліях. В дослідженні вагому частину уваги привернуто до питання природи внутрішніх процесів інтеграційного об'єднання у моменти зіткнення з серйозними викликами для ЄС.

Ключові слова: Європейський Союз, Україна, політика ЄС, членство в ЄС, суб'єктність ЄС.

Війна 24 лютого Російської Федерації проти України стала черговим викликом для Європейського Союзу у питаннях економічної стійкості, безпеки та європейської демократії, а на додачу і викликом для позицій ЄС як суб'єкта на міжнародній арені. Для ЄС вже були досить потужними викликами криза 2008 р., питання виходу окремих держав-членів ЄС з інтеграційного об'єднання, надалі пандемія COVID-19. Наразі Союз знову зіштовхнувся саме з тієї проблемою, що сильно впливає та підриває як внутрішньополітичні та суспільні процеси в державах членах, так і проблемою, що створює так званий асиметричний вплив на держави Союзу, що тим самим значно впливає на відносини всередині об'єднання.

З початком у 2014 р. російської агресії проти нашої держави, «українське питання» регулярно знаходило відображення у заявах, резолюціях, висновках та інших документах інституцій і керівництва Європейського Союзу. Європейський Союз послідовно відстоював незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України, займав чітку і непохитну позицію стосовно невизнання незаконної анексії Росією АР Крим та м. Севастополь, а також здійснював

активні зусилля, спрямовані на врегулювання конфлікту на сході України, спричиненого і підтримуваного Росією [1]. Тож за останні роки відносини Європейського Союзу здебільшого утримувалися в негативному ключі щодо Російської Федерації: регулярні діалоги на міждержавному рівні не були ключовим форматом відносин, комунікація по політичним питанням була відносно слабкою, проте ЄС та РФ надалі були у досить тісних економічних відносинах, урахувуючи імпорт російських нафти та газу до Європи.

За історію своєї діяльності Європейський Союз доволі часто зіштовхувався з різноманітними викликами та кризами, зокрема: це і фінансові, економічні кризи Союзу, криза європейської ідентичності, неузгодженість позицій самих держав-членів Європейського Союзу та різний рівень відповідальності кожного із членів ЄС та готовності реагувати і діяти з поточними проблемами, з якими зіштовхується інтеграційне об'єднання. Насамперед, це все спричинено декількома ключовими факторами: дефіцит лідерства в ЄС, досить розмите трактування поняття європейської ідентичності, а також сюди варто було б і відзначити рівень того, як держави-члени на момент заснування ЄС та держави-члени подальших чотирьох хвиль розширення переймають по-різному європейські цінності та ідеї. Всі ці аспекти чітко проявляються під час того, як перед інтеграційним об'єднанням постають нові виклики або кризові моменти та як відповідно це впливає на діяльність суб'єктності ЄС.

Наразі війна, яка розпочалася 24 лютого в Україні, стала для Європейського Союзу потужним стратегічним викликом та зрушенням: політичні аспекти почали розглядатися в новому ключі Союзом; змінились вектори співпраці та взаємодії на міжнародному рівні; питання, які раніше викликали в ЄС немалий об'єм негативної критики, зараз де-факто прийнятні для держав-членів (а саме: питання прийняття біженців). Саме тому в цій роботі було актуалізовано питання дослідження та аналізу політики Європейського Союзу в період першого місяця війни РФ проти України та відповідність реалізованих кроків цінностям та ідеї інтеграційного об'єднання, що закладалися в його основу.

Розвиток відносин Європейського Союзу та України можна охарактеризувати наступними ключовими моментами: формування перших форм євроатлантичного курсу В. Ющенка з 2004 р.; підписання та ратифікація у 2014 р. Угоди про асоціацію між Україною та ЄС; закріплення в Конституції України з 2019 р. незворотнього курсу євроатлантичної інтеграції.

Відносини сторін почали розбудовуватися в якісно новому форматі політичної асоціації та економічної інтеграції [1]. В той час як для Російської Федерації такий стрімкий розвиток відносин між ЄС та Україною та стратегічне орієнтування обох акторів почало слугувати своєрідним загостренням. Ситуація в Україні та всі події навколо нашої держави з 2014 року постали предметом особливої уваги в рамках Спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС, адже власне це і безпекове питання для самих держав-членів ЄС, і питання позицій ЄС у міжнародних процесах як актора міжнародної системи [2].

Напередодні війни діалог ЄС та України був досить жвавим, адже на порядку денному постійно були безпекові питання, питання подальшого реформування в рамках Угоди про асоціацію, а також обговорення щодо надання макрофінансової допомоги Україні. Щоправда, варто відзначити що раніше депутати Європейського парламенту застерігали Україну від можливого нападу зі сторони РФ та навіть відзначили, що мають підготовленими різні сценарії, аби переконатися, що путінська Росія зіткнеться з найтяжчими наслідками в разі початку вторгнення.

Початок війни в Україні для Європи став своєрідним «контрастним душем» ще з часів падіння Берлінської стіни. Тому наразі важливо проаналізувати та дослідити декілька наступних ключових моментів. Зокрема, це реакція самого ЄС на події, починаючи з 24 лютого, та реакцію окремих держав-членів, позиції Союзу як єдиного гравця на міжнародній арені та його рішення, а також процеси прийняття цих рішень разом із внутрішніми взаємовідносинами членів Союзу.

З початком війни за ЄС спостерігається досить високий рівень підтримки на різних рівнях, а також ряд безпрецедентних політичних рішень. Враховуючи досить нестабільну ситуацію та різку зміну подій, ЄС та Європейській комісії загалом вдається мобілізувати власні зусилля задля оперативних рішень та кроків [3].

Наприклад, 27 лютого Європейський Союз заявив, що підтримає Україну зброєю, а це вперше, коли ЄС надасть летальну зброю третій країні. В перші дні, більшість лідерів держав-членів публічно оголосили їх різке засудження наступу РФ проти України, зокрема досить у новому ключі почали звучати позиції очільників Польщі, Італії, Франції та Німеччини.

Промови, виголошені європейськими депутатами та парламентарями, виявились з досить амбітними сценаріями, а також голосними заявами. Заяви представників ЄС почали чітко та на пряму говорити фактами та висвітлювати реальну ситуацію, що відбувається в Україні, тим самим представники ЄС постали у ролі тих, хто почав потужно боротися із путінською пропагандою та дезінформацією на інформаційному фронті [4].

До того ж, варто відзначити, що за роки діяльності Європейського Союзу, це вперше, коли питання повної ізоляції окремої держави постало настільки гостро та категорично для організації. Запроваджуються санкції, приймаються рішення щодо можливих напрямів ізоляції РФ на міжнародному рівні, втілюються кроки, аби ізолювати РФ і з середини. Перед Союзом постало питання спільно погодити такий «пакет рішень», що буде і надалі відрізати Росію від міжнародної спільноти, впливати на внутрішнє життя в країні, а також дійсно сприяти завершенню війни. Перед ЄС сформувалась ключова задача – спільно скомпонувати таку сукупність заходів, яка зможе допомогти зупинити війну в Україні, послабити та обмежити міжнародну позицію РФ і врешті продемонструвати позиції ЄС як сильного актора у міжнародній системі.

Ще починаючи з 2014 р., Європейський Союз ввів низку санкцій у відповідь на анексію Криму Російською Федерацією. В 2022 р. у з початком війни ряд цих санкцій був збільшений до найбільш масштабних пакетів санкцій зі сторони ЄС, що націлені загалом на фінансові системи Росії, високотехнологічні сфери та проти корумпованих еліт. Від 24 лютого 2022 року Європейським Союзом загалом було введено 4 пакети санкцій у відповідь на розгортання повномасштабної війни на території України Росією (станом на 25 березня 2022). Загалом, серед досить вагомих кроків Європейського Союзу можна виділити наступні: виключення російських банків зі системи SWIFT (попри те, що напередодні війни ЄС заявляло, що не готовий і не планує втілювати такий сценарій у разі нападу РФ), санкції проти В. Путіна та С. Лаврова, санкції проти фізичних та юридичних осіб (більше, ніж як проти 1200 осіб), повне обмеження РФ від ринку капіталів ЄС, повне закриття повітряного простору для РФ, обмежений доступ дипломатичних рангів на рівні ЄС, візові обмеження урядовцям і т. д. Проте і тут варто відзначити, що загальноєвропейська позиція значно відрізнялася від позицій окремих держав. Наприклад, напередодні війни як і ЄС загалом, так і окремі члени Союзу заявляли, що не відключатимуть Росію від системи SWIFT. Але з початком війни Союз змінив свою офіційну позицію щодо цього питання, виступивши за відключення, в той час як всередині ЄС погляди на це питання досі залишалися досить полярними, тут варто відзначити і Францію, і Німеччину [5].

Чимало Європейських країн припинили економічну співпрацю з Росією. Перш за все, припинили чи обмежили купівлю в Росії нафти чи газу. Великі корпорації та приватні компанії одна за одною проголошували про припинення будь-якої співпраці з російським бізнесом та Росією зокрема. Фінансові санкції та ряд інших економічно-фінансових заборон зі сторони ЄС зараз можна розглядати як досить сміливі рішення, адже держави-члени визначили для себе ключову спільну мету – обернути війну, яку розв'язала РФ, повною стратегічною поразкою для неї ж самої.

1 березня 2022 року Європейський парламент переважною більшістю голосів (637 голосами «за», тільки 13 євродепутатів виступили «проти», 26 утрималися) затвердив резолюцію, яка рекомендує державам-членам ЄС працювати над наданням Україні статусу кандидата на вступ, адже попередньо 28 лютого 2022 р. Президент України Володимир Зеленський підписав заявку на членство України в Європейському Союзі за попереднім запитом. Цього ж дня Президенти восьми країн-членів ЄС (Республіки Болгарія, Чеської Республіки, Естонської Республіки, Латвійської Республіки, Литовської Республіки,

Республіки Польща, Словацької Республіки та Республіки Словенія) підписали відкритого листа із закликом негайно надати Україні перспективу членства у ЄС та приступити до переговорів про вступ.

Власне, і тут погляди держав-членів розділилися. Особливість в тому, що усі держави-члени ЄС підтримують вступ України до організації, проте не всі однозначно переконані, що це повинно відбутися настільки швидко і в найближчий час. Одні сумніваються і дещо скептично налаштовані до того, щоб настільки поспішати зі вступом України до ЄС. Адже є низка стандартів, обов'язкових для того, аби набути повноцінного статусу члена ЄС (і державі для того, щоб дійти до цих стандартів, будуть потрібні роки). Саме тому частина членів ЄС виступила з ідеєю того, щоб не поспішати, але мати питання надання статусу члена Європейського Союзу для України в пріоритеті. Інша ж частина членів Союзу відзначають, що процес змін щодо відповідності стандартам в Україні був започаткований і повноцінно запущений в роботу ще з 2014 р. з моменту підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Саме тому наразі вони надають перевагу слідувати і далі «тенденції» пришвидшеної процедури надання членства Україні в ЄС, адже Україна вже на даному етапі відповідає низці стандартів, до того ж, наразі із початком війни демонструє стійкість, вагомість позицій як актора та так звану європейськість у розумінні Союзу.

Натомість, після засідань у Брюсселі та Версалі на початку березня стали публічно відомі країни, що блокують та навпаки підтримують пришвидшений вступ України до ЄС [6]. Зокрема, серед тих держав, що підтримують – Литва, Латвія, Естонія, Польща, Словенія, Словаччина, Болгарія, Хорватія, які за останній рік офіційно підписали декларації, у яких зобов'язалися підтримати членство України в ЄС, а також Чехія, яка планувала підписати такий документ, але не встигла через початок війни; а також Італія, яка спершу мала сумніви, але згодом, після виступу Зеленського в італійському парламенті, публічно підтримала членство України в ЄС.

Проте не всім країнам вдалося сформулювати таку чітку позицію, як попередньо перерахованим, і серед них – Франція, Греція, Фінляндія, Мальта, Данія, Кіпр, Люксембург, Румунія, Швеція. Ще одна група держав, прихильність яких варто «завоювати» у питанні надання членства ЄС Україні – це Португалія, Нідерланди, Австрія, Іспанія, Ірландія. Категоричними противниками подібних рішень на користь України виступили – Угорщина та Німеччина.

Сама ж голова Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн не залишила сумнівів у тому, що місце України у ЄС, але залишається відкритим питання про те, як і коли. «Немає сумніву, що хоробрий народ України є частиною нашої європейської родини. Вони захищають наші цінності», – сказала фон дер Ляєн [7; 8].

Все вирішується спільною волею 27 держав-членів. Як можна прослідкувати спільною волею, якої в сучасних реаліях майже нема. І надалі ми бачимо, що позиції держав-членів розділились мало не на 3–4 групи з різними поглядами та переконаннями. Одна справа, коли потрібно переконати 2–3 країни, а інша справа, коли, по суті, на внутрішньому рівні позиція ЄС повністю розколота. До того ж, ми бачимо Німеччину в ряді тих, хто не готовий наразі приймати нових членів до ЄС, і Францію, яка досить не чітка у своїх позиціях, але сумнівається. Тому тут і починають набувати сенсу коментарі стосовно того, що спочатку потрібно визначитись з позицією так званим «провідним» державам-членам, а вже потім і сформується відносна більшість.

До того ж, візьмемо до уваги кандидатів на вступ із Західних Балканах, якщо ЄС все-таки прийме рішення щодо пришвидшеного надання членства в ЄС Україні, то тут можуть сформуватися певні обурення через те, що вони очікують на рішення уже декілька років [7]. Якщо розглядати цей варіант розвитку подій, тоді перед ЄС постане новий виклик: адже потрібно буде вирішити питання членства «усіх охочих». Приймати всіх позачергово та пришвидшено Європейський Союз не зможе, адже це суперечить його ідеям, цінностям, стандартам та загалом правилам. Та й при тому ж з 1995 р. у процес розширення сповільнювався все більше з кожною хвилиною приєднання нових членів до ЄС. Одна із причин цього – розширена та ускладнена процедура реформ, які необхідно втілити

потенційним майбутнім членам, щоб відповідати європейським політичним та економічним стандартам. Варіант «прийняти всіх одразу» або навіть варіант нової широкої хвилі розширення інтеграційного об'єднання може негативно відобразитися для організації: 1) на внутрішніх відносинах між державами-членами; 2) збільшити вірогідність деформування «спільної» позиції держав-член ЄС як єдиного гравця на міжнародній арені, тим самим може вплинути у перспективі на тривалість прийняття рішень ще більше; 3) послабити місце ЄС на міжнародній арені. План приєднання виключно України (поза низкою нормативних правил) або взагалі відмова надання статусу члена ЄС Україні також матиме свої наслідки, до того ж не гарантовано позитивні.

Європейському Союзу, за різними оцінками, було і залишається важко приймати спільні рішення, але з початку війни РФ проти України, не дивлячись на часті розбіжності поглядів та відсутність єдиної повністю одноголосної позиції з окремих питань, ЄС все одно вдається досить оперативно реагувати та в більшості не затримувати рішення на довгий період. Не абсолютна рішучість та «зелене світло» не по усім питанням порядку денного в сучасних реаліях все одно демонструють посилення суб'єктності та впливу європейського інтеграційного об'єднання.

По суті, майбутня доля ЄС наразі в руках держав-членів і кожне прийняте рішення формує подальшу структуру взаємовідносин ЄС з іншими гравцями та впливає на місце Європейського Союзу в цій системі. Наразі тенденції подальшого розвитку та можливі сценарії нової системи взаємовідносин для інтеграційного об'єднання та й загалом Європи повністю у прямо пропорційній залежності від кожного прийнятого рішення на сучасному етапі з довго- та короткостроковою перспективами [7].

Висновок. На сьогодні в межах Європейського Союзу сформувалося дві ключові тенденції. А саме: перша тенденція – це чіткість позиції на загальноєвропейському рівні, а друга тенденція – це те, що ми спостерігаємо виокремлення деяких держав-членів Союзу в окрему групу, що має власне бачення проблеми початку війни РФ проти України та впливу цього питання на подальші перспективи ЄС як гравця на міжнародній арені. Наявність цих двох тенденцій в межах інтеграційного об'єднання свідчить про те, що ЄС зіштовхнувся знову з черговим викликом, що загалом надалі буде формувати природу взаємовідносин членів Союзу, тим самим впливаючи на політику та суб'єктність ЄС.

Abstracts. The article is devoted to the analysis of the European Union policy and its positions, as well as the activities in the full-scale war of the Russian Federation against Ukraine. As part of the current study, the author examined the subjectivity of the EU in modern realities on the international arena, as well as EU policy in modern realities. In the study, a significant part of the attention is paid to the issue of the nature of the internal processes of an integration association at the moments of a collision with crucial challenges.

Keywords: European Union, Ukraine, EU policy, EU membership, EU subjectivity.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Національне агентство України з питань державної служби. Відносини між Україною та Європейським Союзом. URL: <https://nads.gov.ua/storage/app/sites/5/6756653634445.pdf>.
2. Яковюк І. Європейський Союз і Україна: еволюція взаємовідносин. *Вісник Академії правових наук України*. 2009. № 3. С. 14–28.
3. European Commission. European Neighbourhood Policy and Enlargement Negotiations. URL: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/european-neighbourhood-policy/countries-region/ukraine_en.
4. European Commission. EU solidarity with Ukraine. URL: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/eu-solidarity-ukraine_en#relatedlinks.
5. European Council. Timeline – EU restrictive measures against Russia over Ukraine. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions/restrictive-measures-against-russia-over-ukraine/history-restrictive-measures-against-russia-over-ukraine/>.
6. Сидоренко І. Від Литви до Угорщини: хто в ЄС підтримує, а хто блокує швидкий рух України до членства (25.03.2022 р.). Європейська правда. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/03/25/7136607/>.
7. Пірепт Б. Вступ України до ЄС: чи настав час для швидких і сміливих рішень? [Електронний доступ]: URL: <https://p.dw.com/p/48EZB>.
8. Speech by President von der Leyen at the European Parliament Plenary on the debriefing of the European Council meeting in Paris on 10 March 2022 and on the preparation of the European Council meeting of 24-25 March 2022, URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_22_1968.